

David Berg Foundation Lecture #3: Law
R. Ethan Tucker, Mechon Hadar

Laundering and Ironing

בבלי תענית כט

...אסור לכבס לפני תשעה באב...וגיהוץ שלנו כביבוס שלהן...

Talmud Bavli Ta'anit 29b

It is forbidden to launder before Tish'a B'Av...but our ironing is like their laundry

רש"י מסכת תענית דף כט עמוד ב

וגיהוץ שלנו - אינו יפה אלא כביבוס שלהן, ואסור לגהץ לפני תשעה באב...אבל כיבוס שלנו - מותר

Rashi Ta'anit 29b

Our ironing—is not any better than their laundering and it is forbidden to iron before Tish'a B'Av...but our laundry is permitted.

תוספות מסכת מועד קטן דף כג עמוד א

מחמירין העולם בכיבוס שלנו מתוך המנהג

Tosafot Mo'ed Katan 23a

People are stringent with respect to our laundry on account of established practice

ר"ן על ר"ף תענית ט

ולכבסן בארץ ישראל אסור מפני שהם מתלבנין אבל בבבל מותר מפני שאין מתלבנין שם יפה לפי שמימיהן עכורין שאינה ארץ הרים...
...וגבעות כארץ ישראל הלכך כיבוס שבארצות הללו אפשר שהוא ככבוס ארץ ישראל

Ran on Rif Ta'anit 9b

...To do laundry in Eretz Yisrael is forbidden, because they clothes are truly whitened, but in Babylonia it is permitted, because they do not get truly whitened since their waters are cloudy, for it is not a land of mountains and valleys like Eretz Yisrael. Therefore, laundering in these lands might well be considered like the laundry of Eretz Yisrael...

שו"ע או"ח תקנא:ג

וכיבוס שלנו, מותר; אבל גיהוץ (פי' מעבירין על הבגדים אבן חלק להחליקו ערוך) שלנו, אסור...ונהגו לאסור...ואפילו ככבוס שלנו...ואין להקל בדבר, כיון שנהגו, וכ"ש דאפשר דמדינא נמי אסור, שהרי יש מי שכתב דכיבוס שלנו קרי (גיהוץ) לשל בני בבל שאין מתלבנים יפה, לפי שמימיהם הם עכורים שאינם ארץ הרים וגבעות כארץ ישראל, וכיבוס של שאר ארצות אפשר שהוא כביבוס של ארץ ישראל ואסור. ועוד יש מי שפירש דגיהוץ היינו מים ואפר או נתר ובורית, וכיבוס היינו במים לבד, ובזמן הזה אין מכבסים במים לבד ונמצא שכל...כיבוס של זמן הזה הוא גיהוץ, ואסור מדינא

Ranges and Ovens

משנה שבת ג:א-ב

...כירה שהסיקוה בקש ובגבבא נותנים עליה תבשיל בגפת ובעצים לא יתן עד שיגרוף או עד שיתן את האפר...
...תנור שהסיקוהו בקש ובגבבא לא יתן בין מתוכו בין מעל גביו

Mishnah Shabbat 3:1-2

One may put food to cook on a range that is fired by straw [right before Shabbat], but if it was fired with wood, one may not put food to cook on it until the coals have either been raked away or smothered with ash...

One may not put food either in or on top of a stove [right before Shabbat] even if it was only fired with straw...

בבלי בבא בתרא כ

...מתני'...היה מעמידו בעלייה, צריך שיהא תחתיו מעזיבה שלשה טפחים, ובכירה – טפח
והתניא: בתנור – ארבעה, ובכירה – שלשה! אמר אביי: כי תניא ההיא – בדנחתומין, דתנור דידן כי כירה דנחתומין

Talmud Bavli Bava Batra 20b

Mishnah...If one puts an oven in the second floor of a building, there must insulation of at least three *tefahim* [to protect the downstairs tenant], and with a range, a *tefah*...

But it is taught: An oven requires four *tefahim* and a range, three! Said Abaye: That latter teaching refers to the appliances of a baker, and our ovens are like the ranges of a baker [both of which require three *tefahim*].

רבינו חננאל שבת לה

וקי"ל מתניתין בתנור של נחתומין... אבל תנור דידן ככירה של נחתומין הוא

R. Hananel Shabbat 38b

We hold that our Mishnah refers to a baker's oven...but our ovens are like the ranges of a baker.

משנה ברורה סימן רנג ס"ק כח

ובספר תפארת שמואל הביא בשם רש"ל שחולק ע"ז וסובר דשום הם לדינא

Mishnah Berurah 253:28

Tiferet Shmuel cites the Maharshal who disagrees with this and says that our ovens are no different than those in the Mishnah.

“Everyone is Sick”

משנה שבת טז:ח

נכרי שהדליק את הנר – משתמש לאורו ישראל, ואם בשביל ישראל – אסור

Mishnah Shabbat 16:8

If a Gentile lights a candle on Shabbat [for himself], then a Jew may also benefit from it. But if it was lit for a Jew, then it is forbidden to use it.

בבלי ביצה כב

...אמר עולא בריה דרב עילאי: כל צרכי חולה עושין על ידי נכרי בשבת, ואמר רב המנונא: כל דבר שאין בו סכנה – אומר לנכרי ועושה...

Talmud Bavli Beitzah 22a

...Said Ulla the son of Rav Ilai: All the needs of a sick person may be done via a Gentile on Shabbat. And said Rav Hamnuna: In any situation [of illness] where there is no danger to life, one instructs a Gentile to do the forbidden act...

שו"ת מהר"ם מרוטנברג חלק ד (דפוס פראג) סימן צב

וששאלת על הגיוות המחממות בית החורף בשבת בצרפת היו נוהגי' היתר בבית מורי ואמר שרבי' יעקב דאורליינ"ש התיר אפי' לומר לגוי לתקן האש משום חולה שאין בו סכנה [דאומר] לגוי [ועושה] והכל חולי' אצל האש לישב בקרירות. אמנם במלכותינו נ"ל לאסור משום... דברים המותרים ואחר' נוהגי' בהן איסור

Responsa Maharam of Rothenberg IV:92, R. Meir of Rothenberg, Germany, 13th c.

You asked about the Gentile women who heat up the furnace on Shabbat. In France, in the home of my teacher, they were lenient, and my teacher said that R. Ya'akov of Orleans even permitted to instruct a Gentile to light the fire under the permission to tell a Gentile to perform *melakhah* for a sick person, since we are all sick with respect to fire were we to sit in the freezing cold. However, in our land, I think we should forbid under the rubric of forbidding permitted things when others have already treated them stringently...

שו"ע או"ח רעו:ה

בארצות קרות, מותר לא"י לעשות מדורה בשביל הקטנים ומותרין הגדולים להתחמם בו, ואפי' בשביל הגדולים מותר אם הקור גדול,

שהכל חולים אצל הקור; ולא כאותם שנוהגים היתר אע"פ שאין הקור גדול ביום ההוא

Shulhan Arukh OH 276:5

In cold lands, it is permitted for a Gentile to make a large fire for children and then adults may warm themselves by it as well. And it is even permitted for them to do it for adults if the cold is severe, since all are sick when it comes to cold. But one should not act like those who permit this even when the cold is not severe on that day.

What is the purpose of reclining and who is supposed to do it?

משנה פסחים י:א

ואפילו עני שבישראל לא יאכל עד שיסב

Mishnah Pesahim 10:1

Even a poor Jew should not eat until reclining

ראבי"ה ח"ב - מסכת פסחים סימן תקכה

והחזיר לביתו, ויושב בהסבה. ובזמן הזה שאין רגילות בארצנו <להסב> שאין רגילות בני חורין להסב ישב כדרכו

Ra'aviah II:525, R. Eliezer b. Yoel Halevi, Germany, 12th-13th c.

One returns home and sits down and reclines. But today, when it is not common practice to recline—because free people do not have the practice of reclining—one should sit normally.

הגהות מיימוניות הלכות חמץ ומצה ז:ב

רבי אבי"ה כתב שאין אנו צריכין הסיבה בזמן הזה שהרי בני חרי אינן מסובין ואדרבה ישיבה כדרכן הויה דרך חירות אמנם יחידא היא, ע"כ

Hagahot Maimoniyot Laws of Hametz and Matzah 7:2

Ra'aviah wrote that we need not recline nowadays, since free people do not recline, and in fact sitting normally is the true way of sitting in freedom. Nonetheless, his is a lone view.

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קח עמוד א

אשה אצל בעלה - לא בעיה הסיבה, ואם אשה חשובה היא - צריכה הסיבה

Talmud Bavli, Pesahim 108a

A woman, while in the presence of her husband, has no obligation to recline. But if she is an important woman, she must nonetheless recline.

רבינו ירוחם - תולדות אדם וחיה נתיב ה חלק ד דף מב טור ד

וכתבו התו' כל הנשים שלנו חשובות הן וצריכות הסבה. והרמ"ם כתב בסתם אשה אינה צריכה הסבה

Toledot Adam Vehavah, Netiv 5, Part 4, 42d, R. Yeroham, Spain, 14th c.

The Tosafot wrote that all of our women are considered important and thus are obligated to recline. But Rambam simply wrote that the average woman need not recline.

שולחן ערוך אורח חיים סימן תעב סעיף ד

אשה אינה צריכה הסיבה אלא א"כ היא חשובה. הגה: וכל הנשים שלנו מיקרי חשובות (מרדכי ריש פ' ע"פ ורבינו ירוחם), אך לא נהגו (להסב כי סמכו על דברי ראבי"ה דכתב בזמן הזה אין להסב (ד"ע

Shulhan Arukh OH 472:4

A woman need not recline unless she is important. *Note: All of our women are considered important, but they do not have the practice of reclining, because they rely on the view of Ra'aviah, who wrote that there is no longer an obligation for anyone to recline.*

What does “right” mean?

סוכה לו

ואמר רבה: לולב בימין, ואתרוג בשמאל. מאי טעמא? הני תלתא מצות, והאי חדא מצוה.

Talmud Bavli Sukkah 37b

Said Rabbah: The *lulav* must be held in the right hand and the *etrog* in the left. Why? The *lulav* is three mitzvot and the *etrog* is only one.

תשובת ר' יואל הלוי מובא בשו"ת מהר"ם מרוטנברג חלק ד (דפוס פראג) סימן יב, גרמניה, המאה הי"ב
מעשה בריזבורק ששאלו לרבתינו על איטר יד ימינו אם יש לו לטול לולב בידו השמאלית. והשיבו ודאי חשובה לו כימין דעלמא...דהכא
אינו אלא משום נטילה חשובה שנוטל ולא כלאחר יד ואם הי' נוטל בימין דידי' מחזי לדידי' כלאחר יד אבל ודאי היכא דהקפידה תורה על
...ימין כמו גבי מצורע ועבודה בכהן התם דוקא בימין

Responsum of R. Yoel Halevi, cited in Responsa Maharam of Rothenberg IV:12, Germany, 12th c.

It happened in Reisburg that they asked our masters about a left-handed person, whether he should take the lulav in his left hand. They answered: Obviously his left is like everyone else's right...we are focused on the person taking the lulav in a meaningful fashion and not in a backhanded way, and if he took it in his right hand, he would feel as if he were doing it in a backhanded way. But wherever the Torah explicitly indicates the right, as in the case of the purification from scale disease or in the Temple worship services conducted by a *kohein*, then it must be done with the right...

ספר העיטור שער ראשון - הלכות תפילין דף נט עמוד ב, ר' יצחק ב"ר אבא מארי, מרסיליה, המאה הי"ב
ת"ר אטר מניה תפילין בימינו שהוא שמאלו...ומסתברא לן דווקא תפילין דמדאורייתא דווקא בימין אבל לולב דמדרבנן הוא ומשום
...חשיבותא אטר ה"ה ככל אדם ומניה (צ"ל ונוטל) לולב בימינו שהוא ימין כל אדם

Sefer HaIttur Tefillin 59b, R. Yitzhak b. Abba Mari, Marseille, 12th c.

Our Sages taught: A left-handed person wears tefillin on his right, which is his weak hand...It seems that this is specifically the case with tefillin, where the Torah itself demands he wear it on the right hand, but in the case of lulav, where the requirement to hold it in the right hand is only rabbinic and because of importance (*mishum hashivuta*) a left-handed person is like any other person and takes the lulav in his right hand....

The status of deaf-mutes

משנה מגילה ב:ד

הכל כשרין לקרות את המגילה חוץ מחרש שוטה וקטן

Mishnah Megillah 2:4

All are valid to read the Megillah, except for the deaf, the mentally incompetent and a minor.

משנה חגיגה א:א

הכל חייבין בראיה חוץ מחרש שוטה וקטן

Mishnah Hagigah 1:1

All are obligated to go on pilgrimage, except for the deaf, the mentally incompetent and a minor...

משנה בבא קמא ד משנה ד

שור של פקח שנגח שור של חרש שוטה וקטן שנגח שור של פקח פטור

Mishnah Bava Kama 4:4

When an ox of an intelligent person gores an ox of a deaf person, a mentally incompetent person or a minor, the intelligent person is liable. If the reverse, they are exempt.

משנה תרומות א משנה ב

חרש המדבר ואינו שומע לא יתרום ואם תרם תרומתו תרומה חרש שדברו בו חכמים בכל מקום שאינו לא שומע ולא מדבר

Mishnah Terumot 1:2

A deaf person who speaks but cannot hear should not separate out *terumah*, but if he did, it is valid *terumah*.
The deaf person about whom the Sages spoke everywhere is one who can neither hear nor speak.

בבלי חגיגה ב

קתני חרש דומיא דשוטה וקטן, מה שוטה וקטן - דלאו בני דעה, אף חרש - דלאו בר דעה הוא. וקא משמע לן כדתנן: חרש שדיברו חכמים בכל מקום - שאינו שומע ואינו מדבר. הא מדבר ואינו שומע, שומע ואינו מדבר - חייב

Talmud Bavli Hagigah 2b

The Mishnah teaches about a deaf person who is similar to a mentally incompetent person and a minor, just as those two do not have the requisite intelligence, so too a deaf person who does not have the requisite intelligence. This teaches us the rule laid out in the Mishnah in Terumot [cited above]; by implication, a deaf person who can speak or a mute who can hear is obligated.

The status of Gentiles

משנה בבא קמא ד משנה ג

...שור של ישראל שנגח לשור של עובד כוכבים פטור

Mishnah Bava Kama 4:3

If the ox of a Jew gores the ox of a Gentile, the Jew is exempt from damages...

משנה יומא ח:ז

מי שנפלה עליו מפולת ספק הוא שם ספק אינו שם ספק חי ספק מת ספק נכרי ספק ישראל מפקחין עליו את הגל

Mishnah Yoma 8:7

If a building collapsed on Shabbat and there is a doubt as to whether there is a person there or not, or the person is there but there is doubt as to whether he is still alive, or there is doubt as to whether he is Jewish, we [still] sort through the rubble to save him.

בית הבחירה למאירי מסכת יומא דף פד עמוד ב

פיקוח נפש אין הולכין בו אחר הרוב כיצד חצר שהיו בו ישראלים ועובדי האלילים עמהם שאין אנו מצווים לחלל שבת עליהם אחר שאין להם שום דת

Bet Habehirah Yoma 84b, R. Menahem Hameiri, Provence, 13th-14th c.

With respect to saving a life on Shabbat, we do not follow the majority. How so? In a courtyard with Jews and idolators—for we are not commanded to violate Shabbat for them since they have no religion...

בית הבחירה למאירי מסכת גיטין דף סב עמוד א

ומכל מקום אמות הגדורות בדרכי הדתות ומאמינים במציאותו ית' לאחדותו ויכלתו אע"פ שמשבששין בקצת דברים לפי אמונתנו אין להם מקום בדברים אלו

Meiri on Gittin 62a

Nonetheless, nations that are bound by the ways of religion and believe in the existence of God and God's unity, even if they are slightly confused according to our faith, these things in no way apply to them.

בית הבחירה למאירי מסכת בבא קמא לו

מתוך שאין חסים על ממון זולתם קונסין אותם שלא ירגילו עצמם להזיק ולפי מה שנאמר בגמרא דוקא בעממים שאינם גדורים בדרכי הדתות ונימוסים כמו שנאמר עליהם בגמרא ראה שבע מצות שקבלו עליהם בני נח שלא קיימום עמד והתיר ממנום כל שעה שהדין מחייבם בכך הא כל ששבע מצות בידם דינם אצלנו כדיננו אצלם ואין נושאין פנים לדין לעצמנו ומעתה אין צריך לומר שכן באומות הגדורות

Meiri on Bava Kama 37b

Because they don't care about anyone's property other than their own, we penalize them so that they will not become accustomed to destroying things. And according to what it says in the Gemara, this only applies to nations that are not bound by the ways of religion and norms, as it says about them in the Gemara, "God saw that the Gentiles did not even fulfill the 7 mitzvot given to them and declared their property a free-for-all. This applies when they deserve it, but if they keep the 7 mitzvot then our judicial treatment of them should be like theirs of us, and we should show no favor whatsoever to our own. It hardly need be said that this is true with regard to nations bounded by the ways of religion and norms.

The status of women

משנה מסכת ברכות פרק ג משנה ג

...נשים ועבדים וקטנים פטורין מקריאת שמע ומן התפילין

Mishnah Berakhot 3:3

Women, slaves and minors are exempt from reciting the Sh'ma and from tefillin

משנה מסכת קידושין פרק א משנה ז

...וכל מצות עשה שהזמן גרמה אנשים חייבין ונשים פטורות

Mishnah Kiddushin 1:7

And in every positive commandment that is time-bound men are obligated and women are exempt...

בבלי מנחות מב-מב

תני רב חנינא בריה דרבא מפשרניא: ספר תורה, תפילין ומזוזות שכתבן צדוקי, כותי, עובד כוכבים, עבד, אשה, וקטן מומר - פסולין..., שנאמר: וקשרתם וכתבתם, כל שישנו בקשירה ישנו בכתובה, כל שאינו בקשירה אינו בכתובה

Talmud Bavli Menahot 42a-42b

R. Hinena the son of Rava of Pashronia taught: A Sefer Torah, tefillin or mezuzot written by a heretic, a Samaritan, a Gentile, a slave, a woman, a minor or an apostate are invalid, as it says: And you shall tie them and you shall write them: Anyone who is included in the tying is included in the writing, and anyone who is not included in the tying is not included in the writing.

הרב יואל בן נון, מתוך גרנות ג

רוב הנשים של ימינו בנות חורין הן... ואינן דומות לעבדים בשום פנים, שהרי אין רשות אחרים עליהן. לפיכך, כל מי שמצטט פסקי חכמים, שהתבססו על כך ש"אשה דומה לעבד" בכל מקום, איננו מבין שהוא מעביר הלכה ממציאות אחת למציאות אחרת, בלי יסוד. "נשים שלנו", לא רק שכולן חשובות, כדברי הרמ"א, אלא שהן "בנות חורין"... פשוט לא מדובר באותו סוג של נשים

R. Yoel Bin Nun, in Granot 3

Most women in our day are independent/liberated [*benot horin*]...and they bear no resemblance to slaves, because there is no higher power over them. Therefore, anyone who cites the ruling of the Sages, which are based on the notion that "a woman is similar to a slave" in all arenas, fails to understand that he is transferring a halakhah from one reality to another without any basis whatsoever. "Our women" are not only all important—as the Rema already said—but they are independent/liberated...it is obvious that we are not speaking about the same category of *nashim*.

Red Lines: Going too far

בראשית יז

(י) זאת בְּרִיתִי אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּ בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וּבֵין זֶרְעֲךָ אֲחֵרֶיךָ הַמּוֹלֵד לָכֶם כָּל זָכָר)
(יא) וְנִמְלַתֶּם אֶת בְּשֶׁר עֶרְלַתְכֶם וְהָיָה לְאוֹת בְּרִית בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם)

יב) וְכֵן שְׁמַנְתָּ יָמִים יְמוֹל לָכֶם כָּל זָכָר לְדֹרֹתֵיכֶם יְלִיד בֵּית וּמִקְנֵת פֶּסֶף מִכָּל בֶּן נֶכֶד אֲשֶׁר לֹא מִזְרַעְךָ הוּא)
יג) הַמּוֹל יְמוֹל יְלִיד בֵּיתְךָ וּמִקְנֵת פֶּסֶף וְהָיְתָה בְרִיתִי בִּבְשָׁרְכֶם לְבְרִית עוֹלָם)
יד) וְעָרַל זָכָר אֲשֶׁר לֹא יְמוֹל אֶת בָּשָׁר עָרְלָתוֹ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ אֶת בְּרִיתִי הַפֶּר: ס)

דברים י:טז

וּמִלֵּיתֶם אֶת עָרְלַת לִבְבְּכֶם וְעָרְפְּכֶם לֹא תִקְשׁוּ עוֹד

ירמיהו ט:כ

כִּי כָל הַגּוֹיִם עָרְלִים וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל עָרְלֵי לֵב

Romans 2:28-29

For he is not a Jew who is one outwardly; neither is that circumcision which is outward in the flesh: but he is a Jew who is one inwardly; and circumcision is that of the heart, in the spirit not in the letter; whose praise is not of men, but of God.

רב יצחק הוטנר, פחד יצחק, חנוכה ג

כי הלא בהך דאלו ואלו דברי אלקים חיים כלול הוא היסוד כי גם השיטה הנידחת מהלכה דעת תורה היא, אם רק נאמרה לפי גדרי המושא ומתן של תורה שבעל פה. והיינו משום דתורה ניתנה על דעתם של חכמי התורה (לשונו של הרמב"ן) ואם יעמדו למנין אחר כך ויכריעו כהדיעה הנידחת, מכאן ואילך תשתנה ההלכה אליבא דאמת

R. Yitzhak Hutner, Pahad Yitzhak, Hanukkah 3

Included within the principle that “these and these are the words of the living God” is the fundamental notion that the rejected halakhic opinion is also a legitimate view of Torah, **provided it was articulated according to the boundaries of discussion of the Oral Torah**. And that is because the Torah was given in keeping with the understanding of the scholars of Torah, such that if they convene at a later time and decide to favor the rejected view, from that point forward, the halakhah will truly change in its essence.